

บทที่ ๓ เรื่องที่ ๔

วรรณคดีวิจักษ์
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ครูพี่ตี่ตี - อ.พีระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ภาษาไทย

ประวัติผู้แต่ง

พระราชวรวงศ์เธอ

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อ๊ด – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ประวัติผู้แต่ง

พระราชวรวงศ์เชอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)

- ประสูติเมื่อ ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๑๙
- สิ้นพระชนม์เมื่อ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๘
- พระนามเต็ม พระองค์เจ้ารัชนีแจ่มจรัส (ที่มาของนามแฝง น.ม.ส.)
- รักราชการในกระทรวงธรรมการ ในตำแหน่งนายเวร ก่อนเลื่อนขั้นเป็นผู้ช่วยในกรมศึกษาธิการ

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อดดี – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

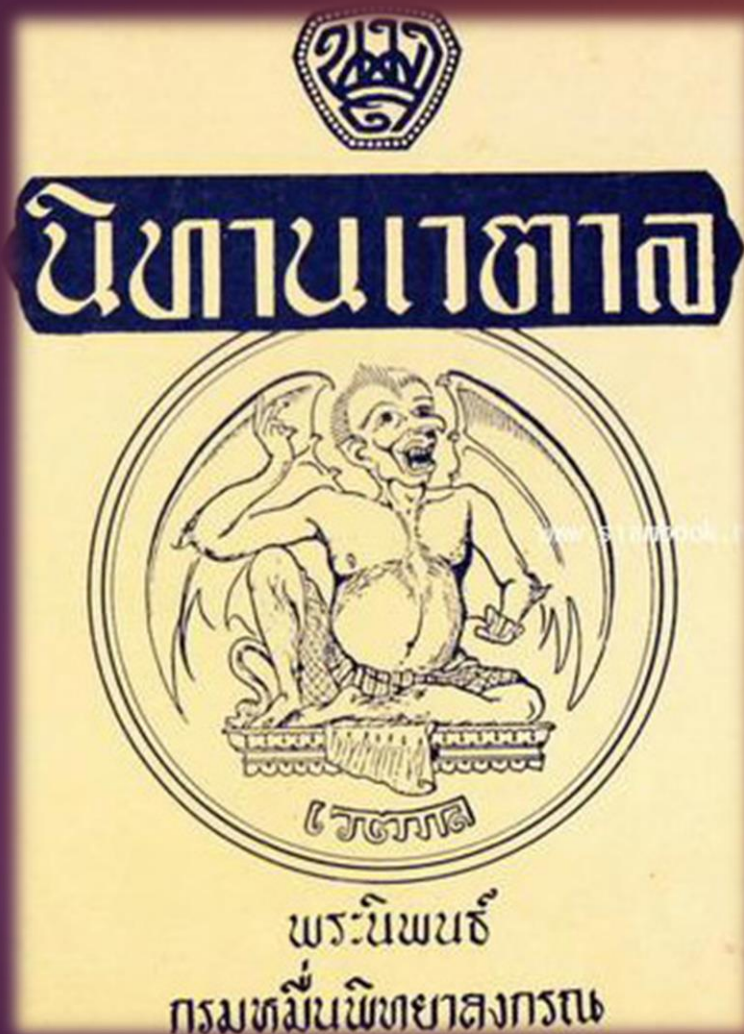
พระราชวรวงศ์เชอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ (น.ม.ส.)

- หน้าที่พิเศษข้าหลวงสอบไล่วิชาหนังสือไทยและกรรมการพิเศษร่างพระราชบัญญัติพิจารณาความแพ่ง
- ได้รับการยกย่องให้เป็น “บิดาแห่งการสหกรณ์”
- เป็นปราชญ์ทางภาษา เป็นกวี เป็นนักหนังสือพิมพ์
- พระนิพนธ์ เช่น นิทานเวตาล พระนลคำฉันท์ กนกนคร สามกรุง จดหมายจางวางหล้า ฯลฯ

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

นิทานเวตาล

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อดดี – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ความเป็นมาของนิทานเวตาล

พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ หรือทรงเป็นที่รู้จักใน
นามแฝง น.ม.ส. ทางพระนิพนธ์เรื่องนิทานเวตาลขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑
ต้นเค้านิทานเวตาลมาจากวรรณคดีอินเดีย ชื่อ **เวตาลปัญญาจริตติ**
แปลว่า นิทาน ๒๕ เรื่องเวตาล ซึ่งกล่าวถึงการที่เวตาลเล่นนิทาน
หลอกกล่อ**พระวิกรมมัททย์** แห่งกรุงอุชชยีนี (อุชเชนี)

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อดดี – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

นิทานเรื่องนี้คือวาทาสแต่งไว้ก่อนสมัยพุทธกาล ต่อมา
โสมเทวะ กวีชาวแคว้นกัษมีระได้นำมารวมกันไว้ในหนังสือ
“กถาริตสาคร”

นอกจากจะมีการแปลเวตาลปัญญาจิงศติ เป็นภาษาถิ่นต่างๆ
ของอินเดียแล้ว ยังได้มีผู้นำไปแปลภาษาอื่นๆอีก เช่น เยอรมัน
ฝรั่งเศส อังกฤษ เป็นต้น

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อดดี – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษที่มีชื่อเสียง และเป็นที่ยุ่จักกันดี
ได้แก่ฉบับที่ชื่อว่า “Vikram and the Vampire or Tales of Hindu
Devilry” ของ เซอร์ ริชชาด เอฟ. เบอร์ตัน (Sir Richard F. Burton)
เวตาลฉบับนี้ไม่ได้แปลมาครบบริบูรณ์ทั้ง ๒๕ เรื่อง
แต่ผู้แปลเลือกนิทานย่อยมาแปลเพียง ๑๑ เรื่องเท่านั้น

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อดี – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ส่วนนิทานเวตาลฉบับภาษาไทยที่สำคัญมี ๔ ส่วนวน

คือ เวตาลปกกรรม ลิลิตเพชรมงกุฎ นิทานเวตาล และเวตาล
ปัญจวิงศติ ทั้ง ๔ ส่วนวนนี้ที่รู้จักแพร่หลายในหมู่คนไทยมากที่สุด
ได้แก่ นิทานเวตาลส่วนวนที่เป็นพระนิพนธ์ของพระราชวงศ์เธอ
กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ โดยทรงใช้พระนามแฝงว่า น.ม.ส.

ภาษาไทยกับครูพี่ตี่ตี๋ – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

น.ม.ส. ได้ทรงนำเรื่องนิทานเวตาล มาจากฉบับของเบอร์ตัน แต่ทรงพระนิพนธ์นิทานย่อย ไว้เพียง ๑๐ เรื่อง มีเรื่องที่ไม่ได้ทรงนำมาจากฉบับของเบอร์ตัน ได้แก่เรื่องที่ ๘ ซึ่งทรงนำมาจากฉบับภาษาอังกฤษของ ซี.เอช. ทอว์นีย์ (C. H. Tawney)

ในการเรียบเรียงนิทาน น.ม.ส. ทรงใช้วิธีการตกแต่งนิทานชุดใหม่ให้นำอ่าน โดยไม่ขัดต่อความคิดของคนไทย

ลักษณะคำประพันธ์

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อ๊ด – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ลักษณะคำประพันธ์

นิทานเวตาล เป็นนิทาน**ความเรียงร้อยแก้ว** (มีกลอนสุภาพแทรก
ในนิทานย่อยบางเรื่อง แต่เรื่องที่ ๑๐ นี้ ไม่มีร้อยกรองแทรกอยู่)

นิทานเวตาลจึงได้ชื่อว่าเป็นงานประพันธ์ที่แสดงลีลาการเขียน
ร้อยแก้วของ น.ม.ส. ได้เป็นอย่างดีชิ้นหนึ่ง

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อดี - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

นิทานเวตาล เป็นนิทานความเรียงร้อยแก้ว ที่มีลักษณะเป็น
นิทานซ้อนนิทาน

นิทานเวตาลประกอบด้วย**นิทานหลัก**คือนิทานเรื่องใหญ่ ๑ เรื่อง
และ**นิทานเรื่องย่อย**แทรกอยู่ ๒๔ เรื่อง รวมเป็น ๒๕ เรื่อง โดยมีตัว
ละครสำคัญที่ดำเนินเรื่องร้อยเรียงเรื่องย่อยเข้าด้วยกัน
คือพระวิกรมมัททัยและเวตาล

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊ะต๊ะ – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

นิทานหลักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระวิกรมมัททีย์ ส่วนนิทานย่อย ๒๔ เรื่อง เป็นนิทานที่เวตาลเล่าถวายพระวิกรมมัททีย์

นิทานย่อยทั้ง ๒๔ เรื่องมีเนื้อหาแตกต่างกัน แต่ละเรื่องมีความสมบูรณ์ในตัวเอง จึงสามารถแยกอ่านแต่ละเรื่องได้โดยเอกเทศ

อย่างไรก็ตามนิทานย่อยเหล่านี้มีลักษณะร่วมกันคือ ในตอนท้ายของทุกเรื่อง เวตาลจะถามปริศนาหรือปัญหาแล้วให้พระวิกรมมัททีย์ทรงตอบ ซึ่งพระวิกรมมัททีย์ทรงตอบปริศนาทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องสุดท้ายเท่านั้น

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ดั่งนั้นนิทานย่อๆทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องสุดท้ายจึงมี
๓ ส่วนคือ ตัวเรื่อง ปริศนาและคำเฉลยปริศนา
ส่วนเรื่องสุดท้ายมีเพียง ๒ ส่วนคือ ตัวเรื่อง และปริศนา

เรื่องย่อนิทานเวตาล

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

เรื่องย่อ นิทานเวตาลเรื่องที่ ๑๐

พระวิกรมมัททย์ กษัตริย์ครองราชย์ ณ กรุงอุชชยีนี ทรงพระ
ปรีชาสามารถเป็นเลิศ ทั้งในด้านการปกครองและการศึกสงคราม
หลังจากที่ครองราชย์ได้หลายปีแล้ว ก็มีพระราชประสงค์เสด็จ
ไปทรงสอดส่องดูความเป็นไปของบ้านเมืองอื่น

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อ๊ด – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

จึงทรงมอบหมายให้พระราชอนุชา คือพระภรรตฤราชปกครองบ้านเมืองแทนพระองค์ แล้วก็ทรงปลอมเป็นโยคีเสด็จเข้าไปในป่า และในเมืองต่างๆ โดยมีพระธรรมธัช พระราชโอรสตามเสด็จไปด้วย

พระภรรตฤราชทรงปกครองบ้านเมืองได้ไม่นาน ก็สละราชสมบัติเสด็จเข้าป่าผนวชเป็นโยคี ฝ่ายพระวิกรมมัททัยเสด็จท่องเที่ยวไปได้ประมาณปีหนึ่งก็ทรงเบื่อหน่าย ครั้นทรงทราบ ว่าพระราชอนุชาทรงละบ้านเมือง จึงเสด็จคืนพระนคร

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อ – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

อสุรปัทปิตบาลซึ่งพระอินทร์มีบัญชาให้ลงมาเฝ้ารักษากรุงอุชชยีนีได้เข้ามา
ขัดขวางและเกิดการต่อสู้กัน ในที่สุดพระวิกรมมัทิตย์ทรงชนะ ปถพิตบาลได้ทูล
เล่าว่า พระองค์และราชบุตรกำลังถูกปองร้ายจากโยคีซึ่งอาฆาตแค้นพระราช
บิดา

แต่เมื่อพระราชบิดาสิ้นพระชนม์แล้ว ก็คิดทำร้ายพระวิกรมมัทิตย์ และ
พระราชบุตรแทน จึงควรระวังพระองค์พร้อมทั้งทูลว่า ถ้าผู้ใดมุ่งปลงพระชนม์
พระองค์ก่อนพระวิกรมมัทิตย์ก็ทรงสิทธิอันชอบธรรมที่จะทรงสังหารผู้นั้นได้
เพื่อจะได้ทรงปกครองโลกให้เกิดสันติสุข แล้วปถพิตบาลก็อันตรธานไป

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อ๊ด – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

พระวิกรมมัททิตย์ทรงปกครองบ้านเมืองอย่างมีความสุข วันหนึ่งมีพ่อค้านำผลไม้มาถวาย ทรงระแวงว่าพ่อค้าผู้นี้อาจเป็นผู้ปองร้ายพระองค์ตามที่ปัดพืบาลได้ทูลเตือนไว้ จึงไม่เสวยผลไม้ชิ้นนั้น แต่โปรดให้เก็บไว้ในคลัง ส่วนพ่อค้าก็นำมาถวายทุกวันจนมีผลไม้เป็นจำนวนมาก

วันหนึ่งพระราชาทรงทราบว่าเป็นผลไม้แต่ละผลมีพลอยทับทิมเม็ดใหญ่น้ำงามซ่อนอยู่ภายใน จึงตรัสถามความประสงค์ของพ่อค้า ที่นำของมีค่ามาถวาย พ่อค้าทูลว่าตนเป็นโยคีชื่อ **ศานติคีล** กำลังจะกระทำพิธีอย่างหนึ่งในป่าช้า ถ้าทำพิธีได้ลุล่วงก็จะเป็นใหญ่ในโลกจึงต้องการความช่วยเหลือจากพระองค์

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อ – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

โดยขอให้พระวิกรมมัททิตย์กับพระราชบุตร เสด็จไปที่ป่าช้าแล้วทรงปฏิบัติตามคำสั่งของตน เพื่อช่วยให้พิธีกรรมประสบความสำเร็จ แม้เพราะเป็นกษัตริย์จะทรงระลึกถึงคำเตือนของป้าพิบาล แต่ก็ไม้อาจจะทรงบ่ายเบี่ยง

ในวัดน้ดหมายก็เสด็จพร้อมพระราชบุตรไปพบโยคีที่ป่าช้า โยคีขอให้เสด็จไปนำศพที่แขวนอยู่บนต้นอโศกในป่าช้าอีกแห่งหนึ่งมาให้ตน

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

เมื่อพระวิกรมมัททัยเสด็จไปยังป่าช้าดังกล่าว ก็ทรงพบศพ
ลูกชายพ่อค้ำน้ำมัน ซึ่งมีเวตาลสิงห้อยหัวอยู่ที่กิ่งอโศก ก็ทรงจับ
เวตาลได้ด้วยพระวิริยภาพ จนในที่สุดเวตาลยอมไปกับพระองค์

แต่เวตาลทูลว่า ระหว่างการเดินทางจะเล่านิทานถวายและถาม
ปริศนาหรือปัญหา ถ้าเฉลยพระสติตอบ ตนจะลอยกลับมายังกิ่ง
อโศกดังเดิม

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ขณะเดินทาง เวตาลเล่านิทานเรื่องต่างๆ ถวาย เมื่อจบเรื่อง ก็ตั้งปัญหาด้วยพระปัญญาอันเลิศ ทำให้พระวิกรมมาทิตย์
อดพระทัยมิได้จึงทรงตอบปัญหาทุกเรื่อง เวตาลก็ลอบออกจาก
ยาม ที่พระวิกรมมาทิตย์ทรงแบกกลับไปที่ต้นอโศกทุกที่ พระองค์
ก็ต้องเสด็จไปนำตัวกลับมาทุกครั้ง เป็นเช่นนี้จนกระทั่งเวตาลเล่า
นิทานเรื่องสุดท้ายแล้วตั้งปัญหา

ภาษาไทยกับครูพี่ต๊อดดี – อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

แต่ครั้งนี้พระวิกรมมัททิตย์ไม่ทรงตอบ ซึ่งอาจเพราะเป็น
ปัญหาที่ยากมาก ยังทรงขบปัญหาไม่แตกหรืออาจเพราะทรงนึก
ขึ้นได้ว่าการไม่ทรงตอบจะทำให้ทรงนำเวตาลไปให้โยคีได้

ด้วยเหตุนี้เวตาลจึงยอมให้พระวิกรมมัททิตย์นำตัวไป แต่ได้ทูล
เตือนให้ระวังพระองค์ เมื่อโยคีให้พระองค์เคารพเทวรูปนางทูลดา
ด้วยอักษฺางคประณต

ภาษาไทยกับครูพี่ต๋อ - อ. พิระเสก บริสุทธิ์บัวทิพย์

ครั้นพระวิกรมมัททัยเสด็จไปถึงป่าช้าที่โยคีอยู่ โยคีได้พาพระองค์ และพระราชบุตรไปยังเทวรูปนางทศดา และให้ทรงกระทำอัญญาถ-
ประณต ทรงระลึกถึงคำเวตาล จึงเกี้ยงให้โยคีทำอัญญาถประณตให้ดู
เป็นตัวอย่าง แล้วฉวยโอกาสใช้พระแสงดาบฟันศีรษะโยคีขาดกระเด็น

บรรดาเทพทั้งปวงจึงอวยชัยให้พร พระวิกรมมัททัยได้ทรงขอพร
ให้เรื่องราวของพระองค์ยังคงอยู่ในโลก เพื่อพระเกียรติจักได้ปรากฏ

ตลอดไป

